

בס"ד

Kiddush Levana (Part 2): The Tefillos We Say

Thursday Night Live

Congregation Ohr Torah

Thursday 11/10/22

Rabbi Sarel Malitzky

The Tefillos said after the Beracha

לְיוֹצְרֵם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים.

Say three times:

בְּרוּךְ יוֹצְרֵךְ, בְּרוּךְ עוֹשֶׂךָ, בְּרוּךְ קוֹנֵךְ, בְּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ.

Say three times. Rise on your toes when you say the first three words:

כְּשֵׁם שְׂאֵנֵי רוּקְד כְּנִגְדֶּךָ וְאֵינִי יָכוֹל לְנַגֹּעַ בְּךָ
כִּי לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבֵי לְנַגֹּעַ בִּי לְרַעָה.

Say three times:

תִּפְל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וְנִפְחַד, בְּגִדְל זְרוּעֶךָ יְדָמוּ כְּאֶבֶן.

Say three times:

כְּאֶבֶן יְדָמוּ זְרוּעֶךָ בְּגִדְל וְנִפְחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפְל.

Say three times:

דְּוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִם.

Say this greeting to three people:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם

The person who was greeted answers:

עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם.

Say three times:

טָמֵן טוֹב וּמְזֹל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכֹל יִשְׂרָאֵל. אָמֵן.

ברוך יוצרך

(1) לבוש אורח חיים סימן תכו

אחר כך יאמר ברוך י'וצרך, ברוך ע'ושך, ברוך ק'ונך, ברוך ב'וראך, וסימן יעקב, מפני שהלבנה סימן
לו שנקראת מאור הקטן והוא נקרא ג"כ קטן, ועוד שהוא סימן לבניו שיתחדשו כמותה

I can't touch you!

(2) לבוש אורח חיים סימן תכו

ואומר כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול ליגע בך, כך אם ירקדו אחרים כנגדי להזיקני לא יוכלו ליגע
בי, וכיון שהוא מתפלל על אויביו שלא יוכלו ליגע בו, מתפלל שיפיל השם יתברך עליהם אימתו
ופחדו. ואומר תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן, ואחר כך אומרם למפרע כאבן ידמו
זרועך בגדול ופחד אימתה עליהם תפול, ואומר כן ג' פעמים

We can't touch the moon? We did touch it!

3) Jewish Telegraphic Agency (22 July 1969)

NEW YORK, Jul. 21 (JTA) – Thoughtful Jews have speculated about the impact on Judaism's religious outlook that would be made by man's successful exploration of space. In a small way the answer began to emerge within hours of the historic Apollo 11 moon landing and exploration by Astronauts Neil Armstrong and Col. Edwin E. Aldrin, Jr.

The word came from Israel where Gen. Shlomo Goren, the Armed Forces' Chief Chaplain,²⁰ issued instructions about a change in the prayer for the blessing of the new moon which is said each month. The old blessing was worded:

כַּשֶׁם שְׂאֲנִי רוֹקֵד לְנִגְדְּךָ. וְאֵינִי יֹכֵל לִיַּגַע בְּךָ.   As I dance before you and cannot touch you,
בְּךָ לֹא יֹכְלוּ כָּל אוֹיְבֵי לִיַּגַע בִּי לְרָעָה: so my enemies will not be able to touch me.

It now reads:

כַּשֶׁם שְׂאֲנִי רוֹקֵד לְנִגְדְּךָ. וְאֵינִי נוֹגַע בִּיךָ   As I dance against you and do not touch you,
בְּךָ אִם יִרְקְדוּ אֲחֵרִים כְּנִגְדִי לֹא יִגְעוּ בִּי.   so others, if they dance against me to harm me, they will not touch me.

4) מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יט

כשם שאני רוקד כנגדך ואיני נוגע בך, כך אם ירקדו בני אדם כנגדי לא יגעו בי

5) דרך שיחה [הגר"ח קנייבסקי זצ"ל] עמוד תרכט

שאלה: איך אומרים בקידוש לבנה "ואיני יכול לנגוע בך", הלא הגיעו ללבנה בזמנינו ?

תשובה: לנגוע פירושו לנגוע בכולה, שכולה אצלו, ובלאו הכי הכוונה שכאשר אני עומד כאן אי אפשר לי לנגוע בך.

The ensuing Pesukim

6) לבוש אורח חיים סימן תכו

ואומר כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול ליגע בך, כך אם ירקדו אחרים כנגדי להזיקני לא יוכלו ליגע בי, וכיון שהוא מתפלל על אויביו שלא יוכלו ליגע בו, מתפלל שיפיל השם יתברך עליהם אימתו ופחדו. ואומר תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן, ואחר כך אומרם למפרע כאבן ידמו זרועך בגדול ופחד אימתה עליהם תפול, ואומר כן ג' פעמים

Forwards and backwards

7) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכו

כשם שאני רוקד כו' ואומר: תפול עליהם וגו' ולמפרע

8) מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יט

תפול עליהם אימתה ופחד, ולמפרע

9) יסוד ושורש העבודה

כנגדך כו', ופסוק: תפול עליהם אימתה ופחד כו', ישר והפוך. ויאמר פסוק זה ישר והפוך במתון גדול ובכוונה עצומה, כי השלש דלוגים ושבח של ברוך עושך כו' ופסוק זה ישר והפוך דוקא, כל זה הם תקונים גדולים ונפלאים ע"ד הסוד בעולמות העליונים ולהכרית הקליפות. וע"פ כתבי האר"י ז"ל צריך לדלג ג"כ קודם אמירת ברוך עושך, ושלש דלוגים דוקא בכל פעם, ועושה בזה תקון גדול.

10) קונטרס ארשת

זאת ועוד, מה טעם למנהג משונה זה לומר הפסוק "תפול עליהם אימתה ופחד גם למפרע, ישר והפוך"? הלא מיחזי, חלילה, כחוכא-ואטלולא. אם לא שנאמר, שמתוך פחד מן האויבים לומר הפסוק במפורש, אמרוהו במהופך, כדי שלא יכירו בו האויבים.

דוד מלך

11) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכו

נוהגין לומר: דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשל ללבנה ועתיד להתחדש כמותה וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה שהוא הקב"ה, דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה שנאמר: שמש ומגן ה' (תהילים פד, יב) ולכך עושין שמחות ורקודין בקידוש החדש דוגמת שמחת נשואין

12) טעמי המנהגים

תנח טעם שנוהגין לומר דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשלה ללבנה. דכמו הירח פעמים מזריח ופעמים מאפיל, כן זרעו כשהם טובים מאירים. ומ"ש חי וקיים, הוא כמו הלבנה שאפילה בירח העבר וחזרת להאיר, כן ישראל יגאלו בזמן קרוב ותחזור מלכותו, והמלכות שלו חי וקיים, דחזור לזרעו והוי כאילו הוא בחיים (אי"א סימן תכ"ז). וטעם שעושין (כ) רקודין בקידוש החודש,

13) אוצר התפלות

ענף יוסף

איתא במהרש"א דחמט תיבות אלו דוד מלך ישראל חי וקיים בגימטריא ראש חדש. ולכן אומרים אותם כמו שאומרים הללו אל בקדשו וגו' מפני שנקמזו בו ג"כ י"ב חדשי השנה :

14) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כה עמוד א

רבי חייא חזייה לסיהרא דהוה קאי בצפרא דעשרים ותשעה, שקל קלא פתק ביה, אמר: לאורתא בעינן לקדושי בך, ואת קיימת הכא? זיל איכסי! אמר ליה רבי לרבי חייא: זיל לעין טב וקדשיה לירחא, ושלח לי סימנא: דוד מלך ישראל חי וקים

Rabbi Hiyya once saw the waning moon standing in the sky on the morning of the twenty-ninth of the month. He took a clump of earth and threw it at the moon, saying: This evening we need to sanctify you and you are still standing here? Go and cover yourself for now, so that the new moon will be seen only after nightfall. Rabbi Yehuda HaNasi once said to Rabbi Hiyya: Go to a place called Ein Tav and sanctify the New Moon there, and send me a sign that you have sanctified it. The sign is: David, king of Israel, lives and endures.

15) ספר שיעורי הרב

ואמר בזה רבינו ז"ל דאפשר לומר בזה, ע"פ מאי דאיתא בראש השנה (דף כ"ה ע"א), אמר ליה רבי לרבי חייא, זיל לעין טב וקדשיה לירחא, ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים, ע"כ. ומבואר בגמ' דמשקלקלו הצדוקין היו מעידין בחשאי, ונותנין סימנים של פסוקים וכיו"ב כדי להזהרות לפני הבי"ד כעדים כשרים ונאמנים, ולפי זה נראה דמשו"ה המנהג לומר בקידוש לבנה הפסוקים של "תפול עליהם אימתה ופחד וגו'" ג"פ ישר והפוך, דאפשר שזה היה חלק דו שיח ושפת סתרים בין הבי"ד לבין העדים שרצו להכנס לבית הוועד, דכשהעדים נכנסו אמר אחד מהעדים תפול עליהם וגו', והשאר הפכו את הפסוק, כסימן היכר שהם עדים כשרים, ובחרו בפסוק זה כנגד האימה והפחד של האויבים שזממו לקלקל את קידוש החודש. וכשהורשו להיכנס לבית הוועד אמרו שלום עליכם, והבי"ד ענו להם עליכם שלום. (ואפשר שלכך אמרוהו ג' פעמים, שהוא מרמז לענין של ב"ד שהוא בשלשה). וכמו"כ משו"ה כוללין בזה סימן זה דוד מלך ישראל וכו' כמבואר בר"ה שם. (עוד י"ל דע"י אמירת שלום

Why do we say Shalom Aleichem?

Reason #1: Happiness

16) לבוש אורח חיים סימן תכו

ונותנים שלום זה לזה שלשה פעמים אם הם שנים או הרבה, משום שמחה שקבלו פני השכינה

Reason #2: Confidence

17) פירוש עיון תפלה בספר אוצר התפלות

לרעהו שלום עליכם, או כמו שמציאים בתנ"ח רצתי וצטור שלום עליך בלשון יחיד, כלומר אחרי אשר קדשת את החדש כהלכתו צטוח אתה שמהיום יהיה שלום עליך ולא תירא מפחד רעה. ובמחזור לבני רומא שלום עליכם, שלום עליכם, שלום עלינו ועל כל ישראל:

שלום עליכם. אמרו הקדמונים (הוצא בפירוש עץ חיים בסדורי התימנים לפני ברכת הלבנה) שכל מי שקדש את הלבנה משעה שקדשה לא ידאג באתו חדש מן הפורענות ומוצטח לו שלא יגזרו עליו מיתה משונה באתו החדש, וסימן לדבר וירחך לא יחסך. ולפי דעתי מזה ינא המנהג שאחר קדוש הלבנה אומר איש

Reason #3: I don't mean you

(18) מגן אברהם סימן תכו

שלום עליך. כלומר מפני שאמר תפול עליהם אימתה אומר לחבירו שלום עליך

(19) מטה משה עמוד העבודה שבת, ראש חודש, ברכת הלבנה סימן תקמ

ומהר"ר הירץ כתב ששמע ממרדכי צדיק שקבל מראשונים, אחרי כי קלל ואמר תפול עליהם אימתה ופחד, ראוי לומר לחבירו לא עליך כי אם שלום שלום

Reason #4: Don't learn from the moon...or maybe we should

(20) אליה רבה סימן תכו

בש"ע מהר"י לוריא [כוונת מוסף ר"ח ס"ג] כתב לומר שלום עליכם ג' פעמים, כי מציאות הקיטרוג הראשון היה באומרה אי אפשר לשני מלכים וכו', לזה אומרים שלום עליכם שלא יהא עוד קיטרוג

(21) פירוש עץ יוסף בספר אוצר התפלות

ענף יוסף

שלום עליכם. בספר לחם יהודה כתב לפי שהלצנה קטרגה על החמה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. וכונתה היתה להקטין ולהשפיל את החמה. ואמר לה השי"ת לבי מעטי את ענתך והקטינה א"ע. ואעפ"כ מקבלת האור מן החמה ויש לה לחמה שלום עם הלצנה ונוחנת מאורה

אל הלצנה כנודע. לכן כשרואין הלצנה בחידושה שמקבלת אורה מן החמה לריך אדם ללמוד מוסר שיסיה לו שלום עם חצרו. אף שחצרו עושה עמו רעה לריך הוא לשלם לו עוזה תחת רעה. כמו שהחמה עושה ללצנה. ולכן אומרים ג"פ שלום. דבשלש פעמים הוי חזקה כדי להחזיק ולקיים השלום עכ"ל :

Reason #5: Friendship

(22) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מב עמוד א

אמר אביי: הלכך נימרינהו מעומד. מרימר ומר זוטרא מכתפי (אהדדי) ומברכי

23) יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף מב עמוד א

מרימר ומר זוטרא זקנים היו וכבדים ולא היו יכולין לעמוד והיו עבדיהן סומכין אותן על כתפיהן ומברכין מעומד

24) טור אורח חיים הלכות ראש חודש סימן תכו

מרימר ורב אשי מכתפי להו ומברכי פ' דרך חשיבות להקביל פני שכינה דרך כבוד

25) ב"ה אורח חיים סימן תכו

נראה דרצה לומר שלא היה עומד כל א' בפני עצמו ומברך אלא נתחברו יחד כתפיהן להדדי ומברכין יחד שזהו דרך חשיבות להקביל פני השכינה

Fascinating custom

26) ספר עלינו לשבח חלק א עמ' ת"ק

אמירת השלום עליכם נתקנה לאחר הברכה על חידוש הלבנה, ופעמים רבות קורה שיש כאלה שעדיין לא סיימו את הברכה וחבריהם כבר אומרים להם 'שלום עליכם', מה שגורם הפרעה גם לאומרים וגם למשיבים, והרבה תקלות יוצאות מכך, כאשר יש עמי הארץ שאינם יודעים שאסור להפסיק באמצע הברכה ומשיבים לחבריהם. תקנה מעולה ראיתי באחת הקהילות בירושלים. סדר אמירת הברכה שהונהג באותה קהילה, הוא כדלהלן: הקהל מתחיל לומר יחד את ברכת 'אשר במאמרו ברא שחקים וממשיך ברוך יוצרד' וכו', 'כשם שאני רוקד כנגדך', 'תפול עליהם', 'כאבן ידמו', 'ידוד מלך ישראל', ובשלב זה - לפני 'שלום עליכם' - ממתנינים. אט-אט משתרר שקט, ולפתע מכריז הש"ץ בקול 'שלום עליכם', ואז מברכים בצוותא האחד את השני ב'שלום עליכם', והכל על מקומו בא בשלום.

Why Three times?

27) ספר טעמי המנהגים

תם טעם מה שנהגין לומר ג' פעמים שלום עליכם אחר ברכת הלבנה, כי הקמרוג הראשון (שהוא היפך השלום) היה על ידי הלבנה שאמרה איא לשני מלכים כו', והנה בברכת הלבנה אנו מברכין שתתמלא פנימת הלבנה, ובמהרה יהיה אור הלבנה כאור החמה ויהיה שלום, וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי כו', על כן אנו אומרים זה לזה שלום עליכם. והנה למה אומרים ג' פעמים, על פי מה שכתוב, שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, שהוא ע"ד שאמ"ל ימים, שנים, רבים, שלשה. איכ לשון ריבוי מורה על מספר שלשה. וז"ש שלום רב לאוהבי תורתך, כשהשלום הוא בריבוי להם היינו ג' פעמים, או ואין למו מכשול, ע"כ אומרים בחידוש לבנה (שכל המאורעות הם על ידה כי היא הנלגול היותר קרוב אלינו) ג"פ שלום או אין לנו מכשול* (בני יששכר, ועיין מ"א סימן תכ"ז סעיף קטן י"א):

28) שולחן ערוך אורח חיים סימן תכו

ואומר שלש פעמים: סימן טוב תהיה לכל ישראל ברוך יוצרך וכו'. הגה: ורוקד ג' פעמים כנגדה ואומר: כשם שאני רוקד כו' ואומר: תפול עליהם וגו' ולמפרע: כאבן ידמו כו' ג' פעמים, ויאמר לחבירו ג"פ: שלום עליך, ומשיב הוי כשואל (טור). ונוהגין לומר: דוד מלך ישראל חי וקיים

29) מטה משה עמוד העבודה שבת, ראש חודש, ברכת הלבנה סימן תקמ

ואומר ג' פעמים שלום עליכם. ואם אין עמו ג' בני אדם נותן שלום ג' פעמים לאדם אחד. והר"ם אומר דהמשיב כשואל, וכשמשיב ג' פעמים די

30) מנהגי ארץ ישראל

כג. מנהג ארץ ישראל לומר איש לרעהו שלום עליכם ג' פעמים ובלונדון ואמסטרדם וק פעם אחת.